

7. október 2024

Húsnæðismarkaður

Kynning fyrir Þjóðhagsráð

Stjórnarráð Íslands
Fjármála- og efnahagsráðuneytið

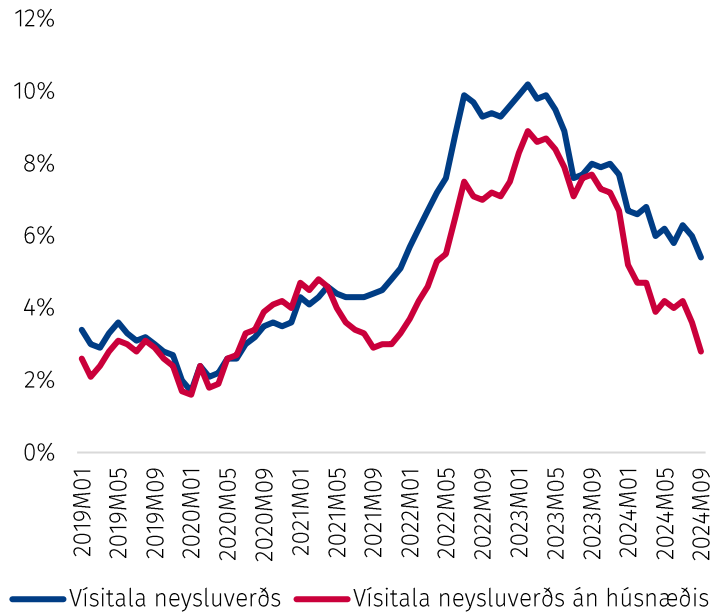

Mikil hækkun húsnæðisverðs

Verðbólgan braust ekki síst fram í mikilli hækkun húsnæðisverðs

Húsnæði ráðandi þáttur í verðlagsþróun

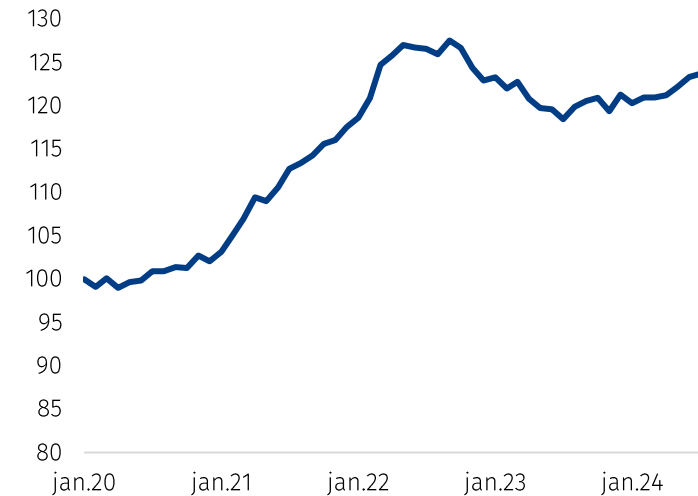
VNV með og án húsnæðis

Heimild: Hagstofa Íslands

Raunverð húsnæðis hækkaði hratt og er hátt í hlutfalli við ákvarðandi þætti

Raunverð húsnæðis, vísitala = 100 í jan. 2020

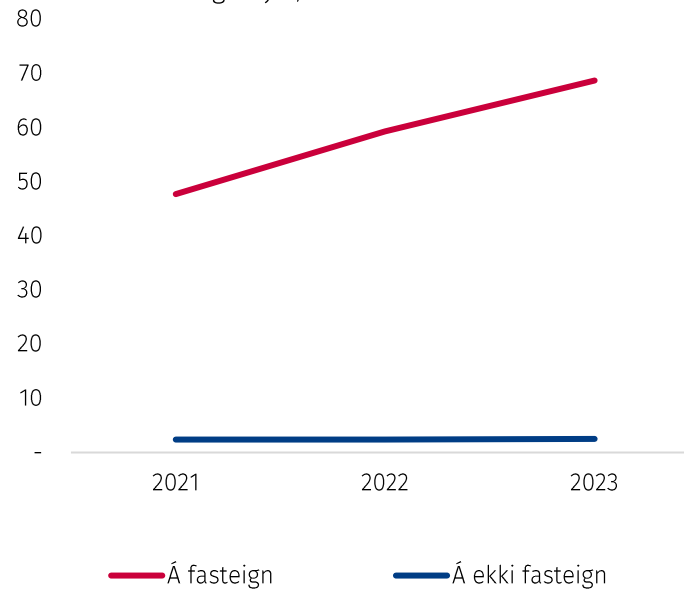
Heimild: Hagstofa Íslands

Verðmæti flytjast til þeirra sem eiga íbúð

Verðbólgan leiddi til handahófskenndrar tilfærslu verðmæta frá þeim sem eiga ekki íbúð til íbúðaeigenda

Eiginfjárstaða íbúðaeigenda hefur styrkst verulega...

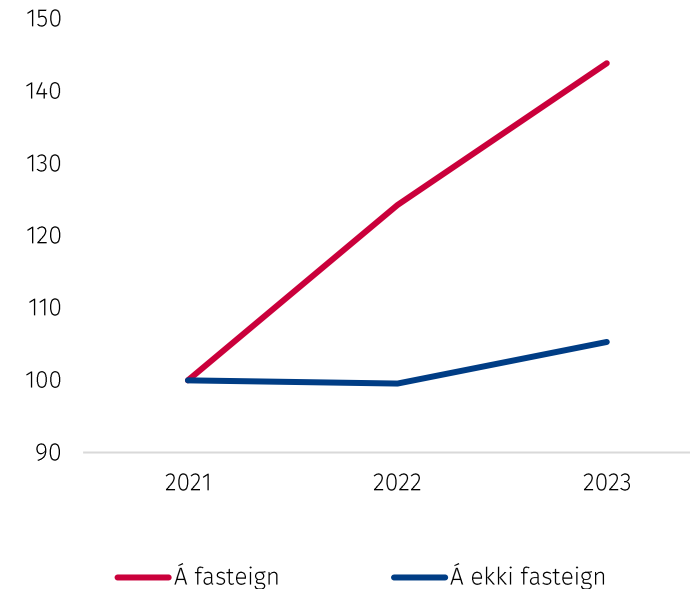
Meðaltal eigin fjár, m.kr.

Heimild: Fjármála- og efnahagsráðuneytið

... og langt umfram eiginfjástöðu þeirra sem eiga ekki íbúð

Meðaltal eigin fjár, vísitala 2021 = 100

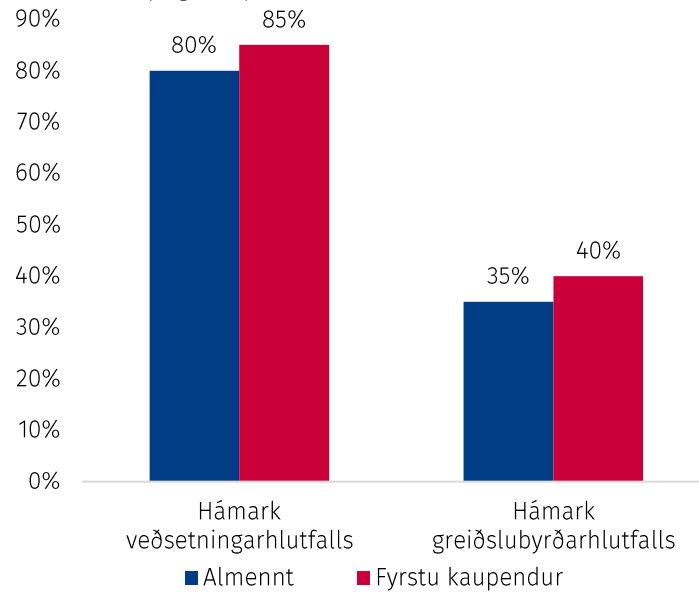
Heimild: Fjármála- og efnahagsráðuneytið

Hár þröskuldur inn á íbúðamarkað

Mikil hækkun húsnæðisverðs samhliða stífum lánþegaskilyrðum gera fólki erfitt um vik að fjármagna fyrstu kaup

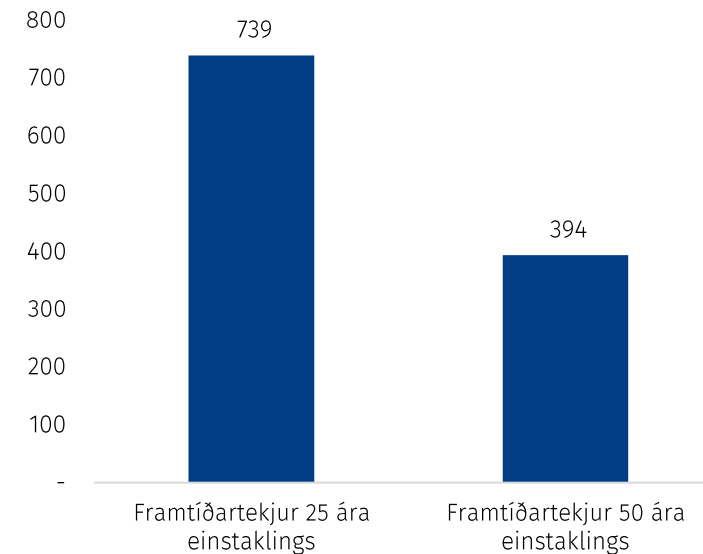
Fyrstu kaupendur hafa meira svigrúm til skuldsetningar en aðrir hópar
Lánþegaskilyrði Seðlabankans

Heimild: Seðlabanki Íslands

Ungt fólk tekur lán gegn mun hærri framtíðartekjum en þau sem eldri eru

Framtíðartekjur m.v. ævitekjuferilinn 2023 og 1% árlegan framleiðnivöxt, m.kr.

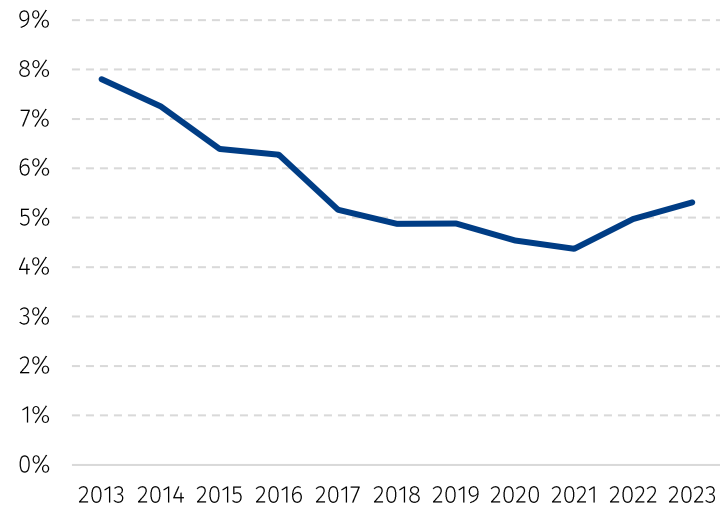

Heimild: Fjármála- og efnahagsráðuneytið

Vaxtabyrði hækkar mest hjá afmörkuðum hópi

Ein af ástæðum þess hvað vaxtabyrði ungs fólks hefur hækkað er að það er frekar með óverðtryggð lán en þau sem eldri eru

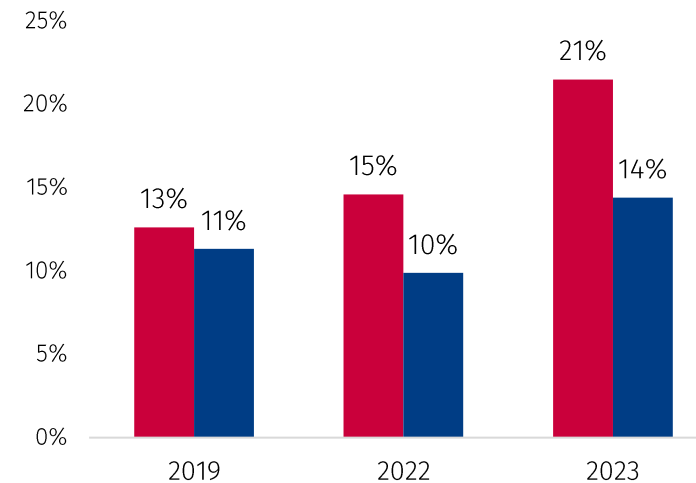
Vaxtagjöld eru áþekkt hlutfall af ráðstöfunartekjum og árið 2017
Vaxtagjöld, % af ráðstöfunartekjum*

Það er einkum hjá ungu fólki sem vaxtabyrði hefur hækkað

Hlutfall fólks sem greiðir yfir 20% af ráðstöfunartekjum í vexti

■ Fólk undir 40 ára...
■ Allir

Stuðningur stjórnvalda beinist að ungu fólki

Stjórnvöld lögðu áherslu á ungt fólk í stuðningi við kjarasamninga

Hlutdeildarlán vegna á mótí lánþegaskilyrðum

60% hækkun húsnæðisbóta á þremur árum

Stuðningur við kjarasamninga fyrir ungt fólk sem hátt vaxtastig bitnar einkum á

Fjárheimildir og skattstyrkir, ma. kr. á verðlagi hvers árs	2021	2022	2023	2024	2025
Stofnframlög*	3,7	3,7	1,7	7,3	7,3
Húsnæðisbætur*	6,6	7,0	9,6	9,1	11,6
Vaxtabætur*	2,6	2,2	2,8	2,1	2,1
Sérstakur vaxtastuðningur*	-	-	-	5,5	-
Skattfrjáls ráðstöfun séreignarsparnaðar - almennt úrræði	3,2	3,2	3,8	4,1	-
Skattfrjáls ráðstöfun séreignarsparnaðar - "Fyrsta fasteign"	1,6	1,7	2,0	2,4	2,6
Langtímaleiga íbúðarhúsnæðis, 50% leigutekna undanþegnar skatti	1,7	1,8	2,1	3,8	4,0
Helmingsafsláttur á stimpilgjaldi vegna kaupa af fyrstu fasteign	0,7	0,4	0,5	0,5	0,6
Endurg. VSK v/nýbygginga, endurbóta og viðhalds íbúðarhúsn.	8,5	10,5	12,2	9,6	10,5

Lánaheimildir, ma. kr.	2021	2022	2023	2024	2025
Almenn lánaheimild Húsnæðissjóðs	25	25	20	20	20
þar af hlutdeildarlán			3	3	4

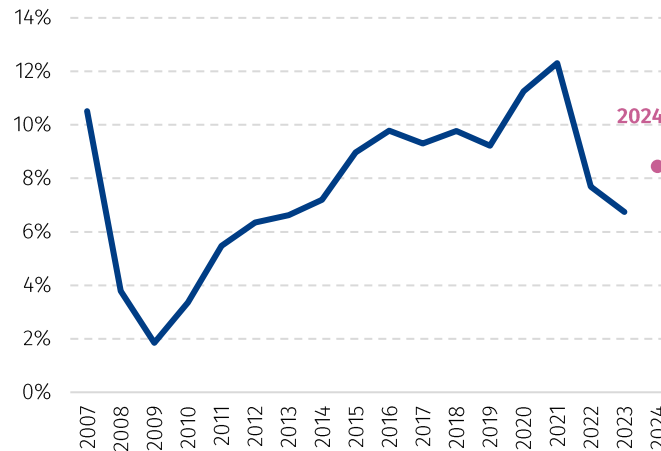

Ungt fólk komst inn á markaðinn í lágvaxtaumhverfinu

Hlutfall fyrstu kaupa ungs fólks árið 2023 var það lægsta síðan 2013

Fyrstu kaupum hefur fjölgað á ný 2024

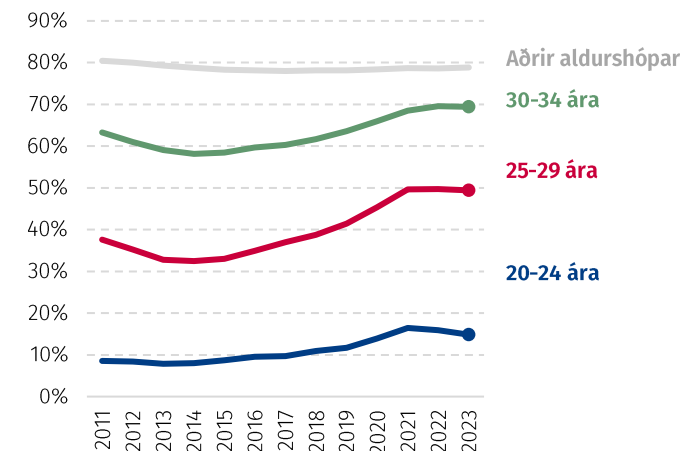
Fjöldi fyrstu kaupa, hlutfall af fjölda fólks 25-34 ára

Heimild: HMS, FJR.
2024: Á árgrunni miðað við fyrri helming ársins.

Íslenskir ríkisborgarar: Ekki hefur fleira ungt fólk átt fasteign frá fjármálahruni

Hlutfall sem á íbúð, eftir aldri

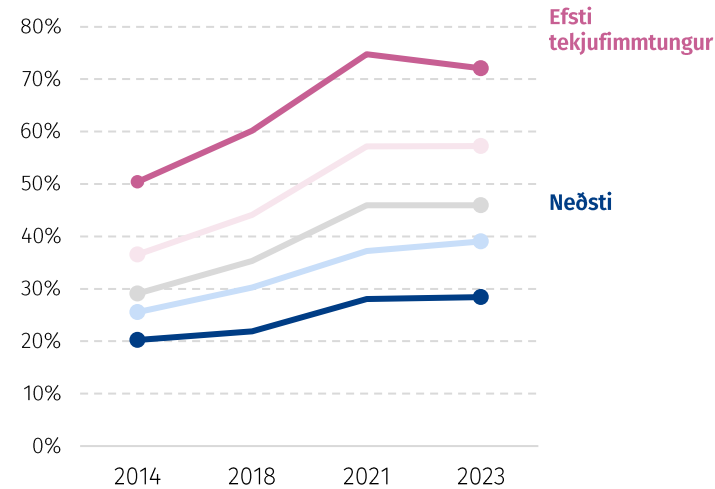
Heimild: FJR, byggt á álagningarskrá.

Stökkbreyting í aðstoð foreldra við íbúðakaup

Foreldrar skila tilfærslunni sem verðbólgan færði þeim aftur til barnanna

Ungum íbúðaeigendum hefur fjölgað þvert á tekjuhópa - en bilið hefur breikkað

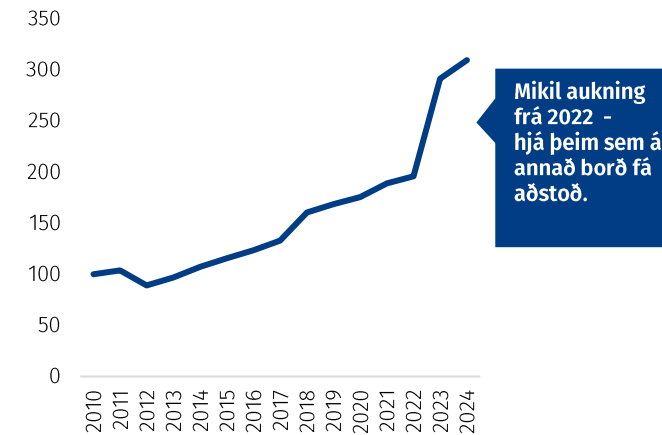
Hlutfall 25-29 ára sem á íbúð, íslenskir ríkisborgarar

Heimild: Fjármála- og efnahagsráðuneytið

Aðstoð við fyrstu kaupendur virðist sífellt veglegri

Áætluð fjárhagsleg aðstoð við fyrstu kaupendur, meðaltal að nafnvirði, vísitala 2010 = 100*

Mikil aukning frá 2022 - hjá þeim sem á annað borð fá aðstoð.

*Mismunur á áætlaðri útborgun og besta mati á eigin lausafjár-eignum hjá þeim 50-70% fyrstu kaupenda, í hópi íslenskra ríkisborgara, sem áætlað er að fá aðstoð.
Heimild: Fjármála- og efnahagsráðuneytið.